

УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В СУЧАСНІЙ ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ ТА НЕФРОЛОГІЇ

Пандемія COVID-19 сприяла створенню рівних можливостей для отримання належної медичної освіти незалежно від місця проживання, а також стану здоров'я і соціального статусу. Назріла необхідність створення віртуального навчального середовища, де значну роль відіграють словники, які поглиблюють наші знання професійної термінології. Прогресивні педагогічні методики та впровадження інноваційних технологій у мережі Інтернет, поповнення лексичного запасу на рівні сучасних міжнародних освітніх стандартів сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх лікарів.

Ключові слова: освіта, медична термінологія, нирки, кишечник.

ВСТУП

Термінологія медицини — одна з найскладніших терміносистем сучасної науки [1–5]. За 110 років існування Українського Лікарського Товариства на базі різних медичних закладів вищої освіти України у рамках Конгресів Світової Федерації Українських Лікарських Товариств неодноразово розглядалося питання покращення медичної освіти у таких закладах. Уміння правильно ставити наголос у медичних термінах — це запорука точнішого визначення чи пояснення предметів чи (або) дій у медицині. Пандемія COVID-19 сприяла створенню рівних можливостей для отримання належної медичної освіти незалежно від місця проживання, а також стану здоров'я і соціального статусу. Назріла необхідність створення віртуального навчального середовища, де значну роль відіграють словники, що поглиблюють наші знання професійної термінології.

Мета. Уніфікація наголосів як одного з елементів термінознавства у різноманітних комунікативних процесах.

ОБ'ЄКТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт — медичні терміни. Бібліографічний метод дослідження — проведено теоретичний аналіз та здійснено узагальнення даних літератури, а також опис, аналіз, реферування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Медичні терміни поділяються на групи: анатомічні (наприклад кишечник, шлунок, нирки та ін.) та клінічні (виразка, ниркова колика тощо). Розрізняють професіоналізми та просто медичні терміни. На відміну від останніх — професіоналізми — це слова і мовленнєві позначення спеціальних понять у сфері певної медичної професії. Профе-

сіоналізми гастроентерологів: кишечник, кишківник, кишкова непрохідність; нефрологів — нирка, нирки, ниркова недостатність, птоз нирок тощо. Якщо терміни — це переважно абстрактні поняття, то професіоналізми — конкретні, детально диференціюють предмети, дії, якості, що безпосередньо пов'язані зі сферою діяльності медичної професії, і наголоси у цих словах мають бути узгоджені і конкретні. «Кишечник» або «кишківник» — у хребетних тварин це травний тракт від шлунка до відхідника. У сучасній науковій літературі вживанішим є термін «кишечник». Однак останнім часом все частіше використовується термін «кишківник». Кишківником іноді називають нижній відділ травного тракту безхребетних. Наукові терміни потребують особливої уваги, постійної роботи зі словниками й довідниками. Із цією метою вперше у співавторстві з Т.Д. Никулою та В.Г. Бардовим було написано «Російсько-українсько-латинський тлумачний терапевтичний словник. Посібник для студентів медвузів і училищ, інтернів і практичних лікарів. Київ: МОЗ України, ЦМК з ВМО, УДМУ (1994). Надалі у тандемі з Т.Д. Никулою й В.О. Мойсеєнко написано ще чотири словники: «Англо-український тлумачний терапевтичний словник» (1997), «Українсько-англійський тлумачний терапевтичний словник. Ukrainian-English explanatory therapeutic dictionary» (1997), «Українсько-російсько-англійсько-латинський терапевтичний тлумачний словник» (2007), «Терапевтичний тлумачний словник: англійсько-український, українсько-англійський. Therapeutic explanatory dictionary: English-Ukrainian, Ukrainian-English» (2012).

До сьогодні залишається відкритим питання — як правильно ставити наголос у слові «нирок» (від російського «почек») чи нирок? Чинний пра-

вопис української мови (§ 129. Голосний [і] (І, п. 6, 2019) встановлює, що є слово «нирка», немає кого (чого)? — нирОк.

ОБГОВОРЕННЯ

Зважаючи на більшість словників, слід уникати кальки з російської та користуватися термінами — «нИрка» (однина), але «нирКИ» (у множині), наприклад, не «трансплантація нИрок», а «трансплантація нирОк», робота не «нИрок», а робота «нирОк»; не «нИркова» чи «нирКова недостатність», а «нирковА недостатність». Стосовно гастроентерологічної тематики у сучасній науковій літературі вживанішим є термін «кишечник», але коли характеризують вид риб, кажуть «кишковопорожнинних».

ВИСНОВКИ

Мова представників різних галузей (зокрема гастроентерологія, нефрологія) розвивається завдяки формуванню мовлення відповідного спеціаліста, усуненню мовних примітивізмів, збагаченню науково-технічною, суспільно-політичною лексикою і термінологією, появі нових понять, і правильне наголошування залишається важливою ланкою сучасного мовлення. Прогресивні педагогічні методики та впровадження інноваційних технологій в мережі Інтернет, поповнення лексичного запасу на рівні сучасних міжнародних освітніх стандартів сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх лікарів. Медична термінологія є значною складовою сучасної наукової мови, тому вона потребує подальшого вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Застріжна Л.В.** (2006) Лексико-семантичні та структурно-граматичні особливості англійської медичної термінології, 12 с.
2. **Малюченко Т.М.** (2003) Методичні рекомендації для самостійної позааудиторної роботи з української мови (за професійним спрямуванням), Яготин, 7 с.

3. **Нечай С.** (2000) Російсько-український медичний словник з іншомовними назвами. Фонд Третє тисячоліття, Київ, 432 с.

4. **Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О.** (2007) Українсько-російсько-англійсько-латинський терапевтичний тлумачний словник, Київ, 284 с.

5. **Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О.** (2012) Терапевтичний тлумачний словник: англійсько-український, українсько-англійський. Therapeutic explanatory dictionary: English-Ukrainian, Ukrainian-English, Київ, 384 с.

UKRAINIAN MEDICAL TERMINOLOGY IN MODERN GASTROENTEROLOGY AND NEPHROLOGY

V.O. Moisejenco

Bogomolets National Medical University, Kyiv

Summary. *The COVID-19 pandemic has helped to create equal opportunities for adequate medical education, regardless of place of residence, health or social status. There is a need to create a virtual learning environment, where dictionaries play a significant role, deepening our knowledge of professional terminology. Progressive pedagogical methods and the introduction of innovative technologies on the Internet, replenishment of vocabulary at the level of modern international educational standards contribute to improving the quality of training of future physicians.*

Key words: *education, medical terminology, kidneys, intestines.*

Адреса для листування:

Мойсеєнко Валентина Олексіївна
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця
01601, Київ, бульв. Т. Шевченка, 13
E-mail: moyseyenko_vo@ukr.net
Тел.: +38 (067) 777-92-49

Отримано 02.08.2021